

ВСЕСВЕТ

К. 6176

1934
240 а/с

N 6

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

== шоденну велику газету ==

„ВІСТИ ВУЦВК“

є двохижневим багато ілюстрован. літературно-художнім журналом

„ВСЕСВІТ“

ЦІНА НА МІСЯЦЬ 60 КОП.

з газет. „Вісти“ по колект. передплаті . 1 крб. 15 к.

індивідуальній » . 1 » 40 »

звичайній » . 1 » 90 »

ПЕРЕДПЛАТА ПРИЙМАЄТЬСЯ:

в конторі Видавництва „ВІСТИ“, вул. К. Лібкнехта, 11. а також
уповноваженими Видавництва.

Прийом у редакції «ВСЕСВІТ» щодня, крім свят, від 1-ї
до 4-х годин дня.

Рукописи слід надсилати чітко написаними на одній
сторінці аркуша.

Телефон № 14—73.

Видавництво газети «ВІСТИ ВУЦВК».

Центральне Видавництво Союзу Українських

до 4-х годин дня.

Рукописи слід надсилати чітко написаними на одній сторінці аркуша.

Телефон № 14—73.

Видавництво газети «ВІСТИ ВУЦВК».

Центральне Видавництво Союзу Українських Пролетарських і Селянських Письменників

„СІМ“

== (Село і Місто) ==

випускає повний збірник творів Тараса Шевченка в двох томах. Перший том вийде в перших днях квітня, а другий том в кінці травня цього року. Ціна передплати за ціле видання 6 (шість) карбованців з розкладкою на три терміни: 1) 2 крб. 50 к. при замовленні, 2) 2 крб. по отриманні першого тому і 3) 1 крб. 50 коп. по отриманню другого тому.

Одночасно з тим видавництво „СІМ“ випускає альбом „Тарас Шевченко як маляр“ (малюнки і графіка) — 50 вибраних малюнків Т. Шевченка. Ціна передплати 1 крб. 50 коп. При замовленні платиться 1 крб. 50 коп. і 50 коп. по отриманні альбому.

ЗАМОВЛЕННЯ НА ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮТЬ:

ЦЕНТРАЛЬНЕ ВИДАВНИЦТВО — Москва, вул. Огарева (б. Газетний пер.), дім № 14 і його контори та представники на місцях (в Харкові, площа Рози Люксембург, дім 18, Балицький М. В., в Києві, вул. Воровського, № 5, МІТТ А. Я., Одеса, вул. Пастера, № 34, Швобельман Р. Я. Р., — в Полтаві, Єкатеринославі, Чернигові, Винниці, Бахмуті, Житомері, Ростові н/Д., Краснодарі і інших містах Союзу РСР.

ВСЕСВІТ

№ 6

1-го КВІТНЯ
1925 р.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

За редакцією В. БЛАКИТНОГО

▼▼▼ РЕДАКЦІЯ: ▼▼▼

Харків, вул. Лібкнехта, № 11.

ЗМІСТ. Оповідання: З нетрів сільських — Ф. Крушина; Вихор у затишку — О. Слісаренко; Комсомолка-поема — Грицько Косяченко; Гумореска: В лазні — Василь Чечвянський; Нариси: Похорон Н. Н. Наріманова — П. Кр.; Країна еластичної реакції — В. Поліщук; Вій — П. М.; Нафтові фонтани — М. Пятигорський; Український Вело-Форд — М. Савелов; «Березіль» — М. Дауків; Українці в Москві — Давід Хаїт, та інші. Обкладинка худ. Бібікова; Ілюстрації фотографа «Всесвіту» А. Плахтія; Кліше — цинкографії „Червоний Друк“; Метранпажі — П. Касапов і М. Зайцев.

Н. Н. Наріманов

Коротенька телеграма пронизує біллю серця працюючих: Президія ЦВК Союзу РСР з жалем повідомляє всіх членів ЦВК Союзу РСР і товаришів, що 19 березня о 8 г. 30 хв. від розриву серця нагло помер Голова ЦВК Союзу РСР, тов. Наріман-Наріманов.

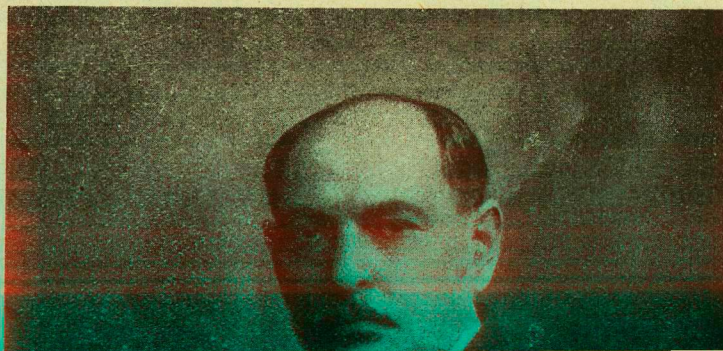
Тов. Наріман-Наріманов старий революціонер, видатний літератор, романіст, промовець, талановитий газетний робітник.

Народився тов. Наріманов у Тифлізі 1870 року. Початкову освіту здобув в учительській семінарії. Попрацювавши за народнього вчителя 10 років, він складає іспит на атестат зрілості і вже 30 років, дорослою

1908-го року тов. Наріманов, скінчивши університета, вертається в Баку. Тут його заарештовано, він сидить в Метехському замкові у Тифлізі, його висилають на 5 років з Кавказу. Опинившись 1908-го року в Астрахані, він тут сходиться з відомим кавказьким революціонером тов. С. Шаумяном і тов.

Зумаряном, продовжує громадську й наукову роботу, пише брошури про холеру, сухоти, жіночий рух (про становище мусульманки) і т. и.

1913-го року заслання кінчається і тов. Наріманов вертається в Баку, де негайно береється за перервану роботу. В цей час він дає такі твори: «Бенкет» («Священне огнище»), «Дядя»

Союзу РСР. Голова ЦВК Союзу РСР, тов. Наріман-Наріманов. Тов. Наріман-Наріманов ста-

рий революціонер, видатний літератор, романіст, промовець, талановитий газетний робітник.

Народився тов. Наріманов у Тифлізі 1870 року. Початкову освіту здобув в учительській семінарії. Попрацювавши за народнього вчителя 10 років, він складає іспит на атестат зрілості і вже 30 років, дорослою людиною, тов. Наріманов сідає на студеньку лаву, вступивши 1902-го року до Новоросійського університету (Одеса). Але він не обмежується однією наукою, а стає на чолі революційного студентства і 1905-го року керує студенькими страйками; і досі бувші одеські студенти пригадують діяльність тов. Наріманова, як старости й одного з керівників усіх студеньких «заколотів».

1906-го року тов. Наріманов знов повертається в Баку. Тут він працює в газетах «Иршад» («Путь») і «Геят»; пише свої «П'ятничні бесіди» і «Недільні уроки» (під цим заголовком друкувалися серії його статтів у згаданих газетах).

В цей час починає зароджуватись Персидська с.-д. робітнича партія «Ичтмаюн-Амшон», основоположником і керівником якої був, тов. Наріманов. Тоді ж тов. Наріманов працює в с.-д. партії «Гуммет», що з'єдналася 1917-го року з партією більшовиків.

Опинившись 1908-го року в Астрахані, він тут сходиться з відомим кавказьким революціонером тов. С. Шаумяном і тов.

Зумаряном, продовжує громадську й наукову роботу, пише брошури про холеру, сухоти, жіночий рух (про становище мусульманки) і т. и.

1913-го року заслання кінчається і тов. Наріманов вертається в Баку, де негайно береється за перервану роботу. В цей час він дає такі твори: «Бенкет» («Священне огнище»), «Дядя» (Змальовано мільонера Тагієва), переклад «Страти» Ге; з наукових праць—«Трахома» і «Сухоти».

Початок лютневої революції застає тов. Наріманова в складі більшовицького крила с.-д. партії «Гуммет».

1918-го року, коли в Баку встановлюється Радянська Влада, тов. Наріманов—член Раднаркома, комісар міського господарства і разом з тим редактор газети «Гуммет». Захворів, вивезено в Астрахань. Ледве встигає він поправитись, як знов береться за роботу тепер, як комісар освіти.

1920-го року, коли Радянська влада встановлюється в Азербейджані, тов. Наріманов

стає Головою Азревкома, а потім Головою Раднаркома. Він відіграв величезну роль в справі боротьби з контр-революцією та бандитизмом.

Він також відіграв велику роль в організації Ради Східних народів у Баку.

Похорон Н. Н. Наріманова

У неділю, коли виморена працею за тиждень Москва спочиває... коли не цокають тисячі Ундервудів, не бряжчать грішми металеві каси, а на заводах стоїть нудна тиша заліза, — у неділю Москва гуляє по Петровці, жадібними очима припадає до вітрин Мюра, чорною гадюкою в'ється на Кузнецькому...

Цієї неділі Москва була інша. Вона — в жалобі. А ми знаємо, якою Москва буває в жалобі...

Цієї неділі столиця Рад ховала тов. Наріманова. До Будинку Союзів вона принесла всі свої бойові прапори.

З Будинку Союзів, що став невмірущим смертю Леніна, з величній залі, де в ньому, — на люстрах, на пальмах, на білих колонах — живі спогади про Леніна — друзі й товариші винесли труну...

В Колонній залі оркестр грає Шопена. В Колонній Залі грають геніальний Вагнерівський марш на смерть Зіфріда, легендарного героя, що конає...

Старі більшовики провожають ще одного... труна переходить з плеч на плечі Калініна, Єнукідзе, Дзержинського, Чубаря, Скрипника, членів ЦВК.

Голуба кавалерія йде струнко.

Студенти університету Народів Сходу в національних блакитних, зелено-червоних, рожевих, малинових халатах...

Тов. Калінін:

— Червоний Майдан в особі тов. Наріманова дістає першу жертву від східних народів. — С. Р. С. Р. — великий і кожний численних його націй кладе свого сина на цьому Майдані. Червоний Майдан, колись чільне місце для народів Росії, стає тепер місцем покою померлих вождів СРСР. І на наших очах він стає особливо дорогим і шановним.

Тов. Камінін:

— Він приніс нові ідеї. Захопив масами трудящим масам трудящого, неволеного, пригнобленого Сходу. Ось чому його місце в Москві — на Червоному Майдані, де кращі борці за пролетарську справу лягли поруч Ілліча. ЦК РКП(б) жалем ховає в землі людину, що вмерла за ідею його про революційне злиття Сходу — невміруща.

Тов. Скрипник:

— Він замінив турецьким народом національний зелений стяг — міжнародним — червоним, до пів місяця приєднався до п'ятихтиневої зірки...

Старі більшовики
провожають ще од-
ного... труна перехо-
дить з плеч на плечі
Калініна, Єнукідзе,
Держинського, Чуба-
ря, Скрипника, чле-
нів ЦВК.

Голуба кавалерія
йде струнко.

Студенти універ-
ситету Народів Сходу
в національних бла-
китних, зелено-черво-
них, рожевих, мали-
нових халатах...

Вінки....

Оркестри... За-
кордонні дипломати,
що прийшли віддати
останню честь міжна-
родної ввічливості...

І тисячі колон
людських мас, немов
березнева річка, коли
рушить кригу, вихо-
дить з берегів,—зали-
вали майдан й вули-
ці...

Прийшли на Чер-
воний Майдан. Тут
вздовж Кремлівського
муру вузьке довге
кладовище революції.

Свердлов, Ногін, Подбельський... біля Кремлівського муру
—Мавзолей Леніна...

З висоти мавзолею прощаються з тов. Нарімановим:

Студенти „Восточного інституту“ виносять труну з будинку союзів.

Мимо свіжої могили проходять нечисленні робітні
організації.

лю те, що вмерло
тов. Наріманові, а
ідея його про ре-
волюційне злиття Сходу
—невміруща.

Тов. Скрипник

— Він замі-
нює народ-
національний зелени-
стий—інтернаціона-
лістичний—червоний, до
пів місяця приєдна-
вся до п'ятикінцевої зірки.

Тов. Самар (Франція) член Комінтерну:

— Дамо тут пр-
сягу продовжуват
справу тов. Наріма-
нова.

О 1-й годині да-
труну спускають
землю... Москва пр-
щається з тов. На-
рімановим подвійним
салютом із гармат.

Величезний ма-
дан мовчить, і тіл-
ки шум аероплан-
у горі розтинає т-
шу.

П. Кр.

Спогади про тов. Наріманова

Тов. Наріманова, як революційного борця, я не знав. Мої спогади—про той час і ту обстановку, в якій він дозрів і в якій не міг не викуватися, не загартуватися цей майбутній діяч соціальної революції.

Під кінець 90-х років я вчився у тій гімназії, в якій у той час небіжчик тов. Наріманов був на посаді «Класного надзорця».

Дивна була тоді наша гімназія. Увесь вчительський персонал—„добре“ підібраний: майже кожний педагог—яскравий і барвистий тип «чехівської формації», химерна мішанина неучтва, лицемірства поліцайщини, жорстокости, формалізму, бездушности і бездарности. Духовна інквізиція і садичні знущання з дітей—найхарактерніші риси педагогічної системи тодішнього часу. Універсальний російський націоналізм в найкарикатурніших формах проводився і в географії, і в історії, і в математиці.

В той час думки і почуття Н. Н. всі були про долю його рідного народу, поневоленого потрійним ярмом неволі. Він покладав великі надії на загальну освіту серед мусульманства, що відогравала таку революціонізуючу роль.

Яскраві спогади лишилися в мене про бенкет гімназистів та педагогів з приводу закінчення гімназії. (Це було 1902-го року). Н. Н. сказав надзвичайно цікаво й образно художню промову, що справила величезне враження на присутніх. Він змалював Педагогічну Раду, як залю судової інквізиції, яка в кожному вихованцеві бачить принципіального злочинця і яка творить антисупільне діло суда і розправи, завжди без присутности „підсудного“. Директор Побідоносцев, що був тоді на бенкеті (небіж відомого Побідоносцева)—єдиний ненаціоналіст в тому розумінні, що брав хабарі «без різниці національностей», й інші педагоги підбігли

форми і бездарності. Духовна інквізиція і садичні знущання з дітей — найхарактерніші риси педагогічної системи тодішнього часу. Універсальний російський націоналізм в найкарикатурніших формах проводився і в географії, і в історії, і в математиці.

І от у цій гімназичній клітині, де кожний педагог дивився на дітей як на свою законну жертву, єдиною світлою людиною був. Наріман-Наріманов. І до того нам дивно було бачити і думати, що вихователь може бути без гудзиків з орлами, що педагог може на нас, гімназистів, дивитися з такою милою, доброю усмішкою, як Н. Н. В ласкавій усмішці до дітей і в тонкій іроничній усмішці до якогось знахабнілого педагога, ми відчували глибоку, інтимну солідарність Н. Н. з нами.

Свіжа могила коло Кремльовської стіни. Червона площа під час похорону т. Н. Н. Наріманова.

суда і розправи, завжди без присутності „підсудного“. Директор Побідоносцев, що був тоді на бенкеті (небіж відомого Побідоносцева) — єдиний ненаціоналіст в тому розумінні, що брав

хабарі «без різниці національностей», й інші педагоги підбігли до Н. Н., почали усовіщувати його, дорікати, що він видав «педагогічну тайну», — але Наріман Наріманов продовжував під наші оплески немилосердно викривати усю гнилизну й мерзотність тодішньої школи. «Тепер я ваш одверто і з молоддю буду завжди» — з такими словами Н. Н. відштовхнув від себе з при- зирством при-

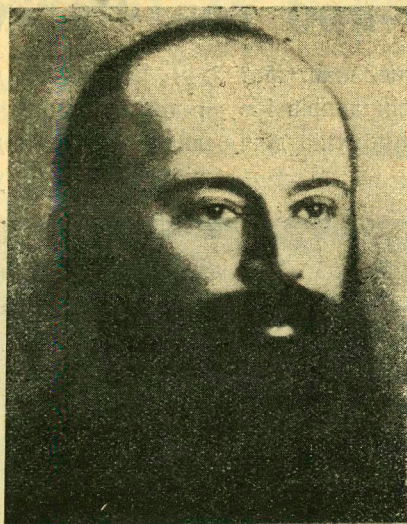
ростом педагогів і перебіг до юрби юнаків, що захопливо слухали його палку промову.

Д-р С. Р. Златковський.

Трагічна смерть т.т. Мяснікова

т. Мясніков

т. Атарбеков

Атарбекова та Могілевського

т. Могілевський

22 березня трагічно загинули через аварію аероплану «Юнкерс» заступник голови Раднаркому ЗСФРР, член Президії ВЦВК СРСР і член Реввійськради СРСР Олександр Федорович Мясніков, РСІ СРСР і Уповнаркомпоштель СРСР в ЗСФРР Георгій Олександрович Атарбеков і два літуни товариства «Закавіо» Шпіль та Сагородзе. Тов. Мясніков їхав до Сухуму на з'їзд рад Абхазії. Т.т. Атарбеков та Могілевський їхали туди по службових справах.

3 нетрів сільських

Бувають зустрічі, що їх потім довго не забудеш,—от стоїть твій співбесідник перед очима та й край. Бачиш ти його з усіма подробицями до симетричної бороди на один бік, бачиш однісіньку соломинку з вустилки, що випадково якось боязко вихопилась наперед з подертого чобота.

За сто верстов за порадою...

Оце начув я, що газета ваша справедлива і прийшов з Андріївки з Олексівського району за порадою. Сто верстов од нас до Харкова. Хочу, щоб ви списали, хай інші так не роблять, як робив я. Довго шукав я поради в різних місцях. Так часом сміються з мене, часом гніваються, а оце позавчора зустрів мене секретар Комнезаму (він, кажуть, по газетах почав

не всиновиш, бо як не заплатиш за його, так я хлопця заберу. Він як не розсердиться та не вхопить мене за петельку тай виштовхнув у потилицю з хати. Прийшов я додому. Поплакали з жінкою. Пішла й жінка. Жінку він теж побив. Прийшла вона до дому, сіли ми, поплакали та на тім і діло кінчилось. А Тимошка росте, а Тимошка працює, а грошей мені Денис копійчки.

А тут голод підоспів, скрутно стало. Думав я думав молився—молився богу, та й записався у адвентисти, бо та не таланить так, мабуть, то все од бога. Взимку у лютий мороз повели мене до річки Дінця за дві версти од Андріївки і голого загнали у воду, в копанку. Вихрестили мене на адвентиста, і став я ходити до них на збори. Збираємось. Нам задають різні загадки, а ми молимося. І молився я, щоб Тимошка

Бувають зустрічі, що їх потім довго не забудеш,—от стоїть твій співбесідник перед очима та й край. Бачиш ти його з усіма подробицями до симетричної бороди на один бік, бачиш однісіньку соломинку з вустилки, що випадково якось боязко вихопилась наперед з подертого чобота.

За сто верстов за порадою...

Оце начув я, що газета ваша справедлива і прийшов з Андріївки з Олексівського району за порадою. Сто верстов од нас до Харкова. Хочу, щоб ви списали, хай інші так не роблять, як робив я. Довго шукав я поради в різних місцях. Так часом сміються з мене, часом гніваються, а оце позавчора зустрів мене секретар Комнезаму (він, кажуть, по газетах почав писати) та й насовітував звернутись до вас.

Перекотиполо

Як правду казати, то я й у Андріївці недавно отаборився. Власне я з Андріївського пня—роду, та довгий час їздив, шукав щастя—землі: був і на Лабі, був і в Семиріченській області, де я й облюбував собі землю. Це було в 15 році. Пожив я там два з половиною роки та раптом піднялася завірюха і киргизи почали нас всіх православних (колоністів Кр. Т.) нищити до останку. З нашого посольку було зарізано по-над 17 чоловіка, а ми тільки з душами повиривались і повтікати у місто Вірний, де й перебули, поки підросли нам на допомогу. Кинули ми з жінкою все, що було, і з п'ятьма дітьми повернули назад у Андріївку. Тим часом усталилася радянська влада. Дали мені земельку. Комнезам допоміг повернути стару хату, що я її був продав Бойкові Данилові, і почали ми знов хазяїнувати в Андріївці.

Торг Тимошкою.

Почали хазяїнувати, кажу. Трудно було поставити на ноги господарство, бо нізачо учипитись. Взяв я та й найняв свого старшого сина Тимошку таки ж до Дениса Бойка у робітники. Працює мій Тимоха та й працює. Годують його добре, хоч роботи й багато, та він набідувався вже дома так, що повертати у його й думки не було. Поб'є його Денис, прибіжить, поплаче і знов до хазяїна. Дивився я дививсь та й кажу своїй старій: що ж воно за толок—Тимошка працює, а користи нам з цього ніякої. Що ж, що Денис його зодягає та годує, а нам же нічого не платить. Пішов я до Данила та й кажу: або плати, або забери Тимошку додому. А він і каже: Тимошки не забереш, бо коли й у суд підеш, то не видно тобі зі мною судиться, бо я тебе сто разів і куплю й продам. Тимошки, каже, не дам, бо мабуть я його усиновлю. А я йому й кажу:

не всиновий, бо як не заплатиш за його, так я хлопця забери. Він як не розсердиться та не вхопить мене за петельку тай виштовхнув у потилицю з хати. Прийшов я додому. Поплакали з жінкою. Пішла й жінка. Жінку він теж побив. Прийшов вона до дому, сіли ми, поплакали та на тім і діло кінчилося. А Тимошка росте, а Тимошка працює, а грошей мені Денис не дає.

А тут голод підоспів, скрутно стало. Думав я молився—молився богу, та й записався у адвентисти, бо я не таланитий так, мабуть, то все од бога. Взимку у лютий мороз повели мене до річки Дінця за дві версти од Андріївки і голого загнали у воду, в копанку. Вихрестили мене на адвентиста, і став я ходити до них на збори. Збираємось. Нам задають різні загадки, а ми молимося. І молився я, щоб Тимошине серце як небудь повернуло до нашого з старою. Воно так і вийшло. В осені 23 року увів Тимошка із скринькою вивихнув собі кульшу й спину, так Денис його одправив до нас. Вилікували ми Тимошку. Цілу зиму стара держала його на печі, що-дня kwasом мазала черинь, та клала хлопця на гречану соломку, укриваючи кожухом. Виходився мій Тимоха, та що на осінь почав уже й на досвідки ходити. Взяв тоді я й найняв до Данила, до брата Денисового. Він мені й доводиться через жінку, та й у його Комнезам забрав для мене хату. Я собі й думаю: скривдили чоловіка—хай хоч Тимоха його попрацює. Пішов Тимоха до Данила, почав працювати. Подумав я подумав, і платню б треба за Тимоху взяти соромно мені, бо як же, він скаже мені сплатити те, що оддав Комнезамом то мене ж не хватить і кишок. Похожу, похочу по-під двором у Данила та й не йду—до нього соромно. А через якийсь час чую, що Тимошка покинув Данила й пішов до Дениса, бо той, собача душа, у піст почав заманювати Тимошку салом. Договорились вони з Денисом, що той його за рік роботи справить кожух, чоботи, та смушеву шапку. Це було по-весні минулого року. А тим часом наклали на мене 45 пудів податку, бо ж, звісно дали ж мені 9 чи десятин землі.

Податок і могорич.

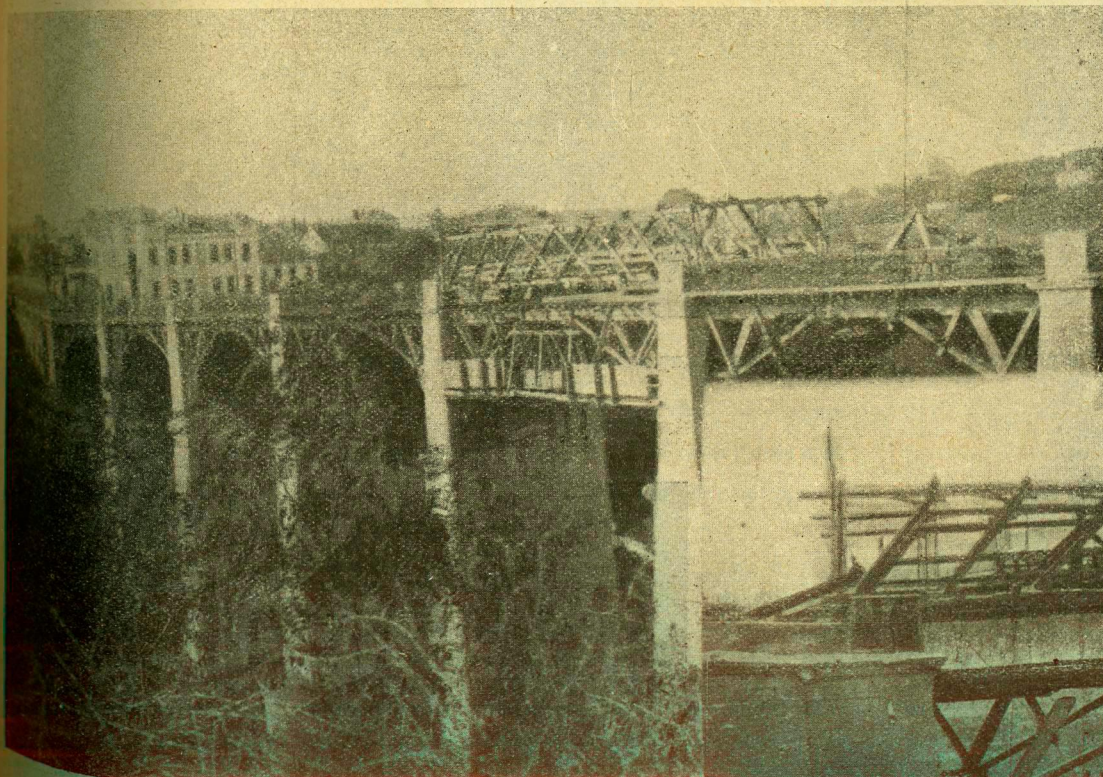
Прийшли до мене по податок. Питають: платиш чи не платиш? Я їм і кажу: та воно, хлопці, хто його зна, ото єсть кабанчик, так і шкода. А вони мені й кажуть:—це сільрада, що її потім заарештували,—ти, дядьку Трохиме, мабуть можеш і не платити, ото нас помогоришиш та й усе.—Ну й добре, кажу, хлопці, спасіба вам, заколю кабанчика так і помогоришу. Прийшов до мене жінці: от, мовляв, щоб податку не платити так трішки помогоришити. Вона мені, правда, й каже: слухай, каже, старий, заплатим, каже, щоб біди, каже, не було. А я їй і кажу: те-ж кажу, воно, дійствительно, й платити би треба, та і кажу:

чика жаль. Давай помогоричим. Вона й каже: ну, чи помогоричим, то й помогоричим. І стали ми їх могоричити. Поставлю я четверть самогону, а вона наварить — насмажить, та й могоричимо — голову сільради та писаря з розправи. А сусіди й додівались. Ми могоричимо, а вони по-під віконню хаміль-хаміль та заглядають. Крутились ми крутились, та й вирішили перейти могоричити до попа. Прийшли. Сіли, (а яж за двадцять верстов ходив по свіжу рибу). Тільки по чарці, а в двері — рип. У хату: — Здрастуйте... Що це таке. Забачили самогон, хотіли взяти. З ячейки. А жінка й каже: не обіжайте, хлопці, нас, це ж так й так. Як не спалахне тоді голова сільради та в крик. Нагримав

облупи його, Тимошко, оце тобі буде смушок на шапку. А Тимошка їй: — Та хай вони вам усі повиздыхають, хіба я вмію його лупити, хай хтось інший облупить. Прийшов Денис, — покликав козолупа. Той почав лупити та й каже: а ягня не здохло, його вбито. Ну й його. У вечері Тимошка гнав скот напувати. Хазяйка й каже: жени ж, Тимошко, та гляди й корову не вбий. Жартуючи сказала. А мій Тимошка як не спалахне... І став Тимошка журитися. Прийде Тимошка на вечорниці, тай виспівує — співає: «Прощай ти город, прощай Кавказ»... Почали говіти. Пішли до церкви, а хазяйка на Тимошку щось і нагомонила. Пішов мій Тимошка повисився у хліві на дверях...

„Великомучениче Леніне та Червона арміє“...

Прочув я про це, — поховав Тимошку, тай думаю: і адвентистом став, і молюся, а воно й далі не талановить. Дай же, думаю, ще раз попробую — чи дійсно адвентисти допоможуть мені? І надумав, що брат мій тоже адвентист, позичивши лопату ще торік, не повернув її до цього часу.

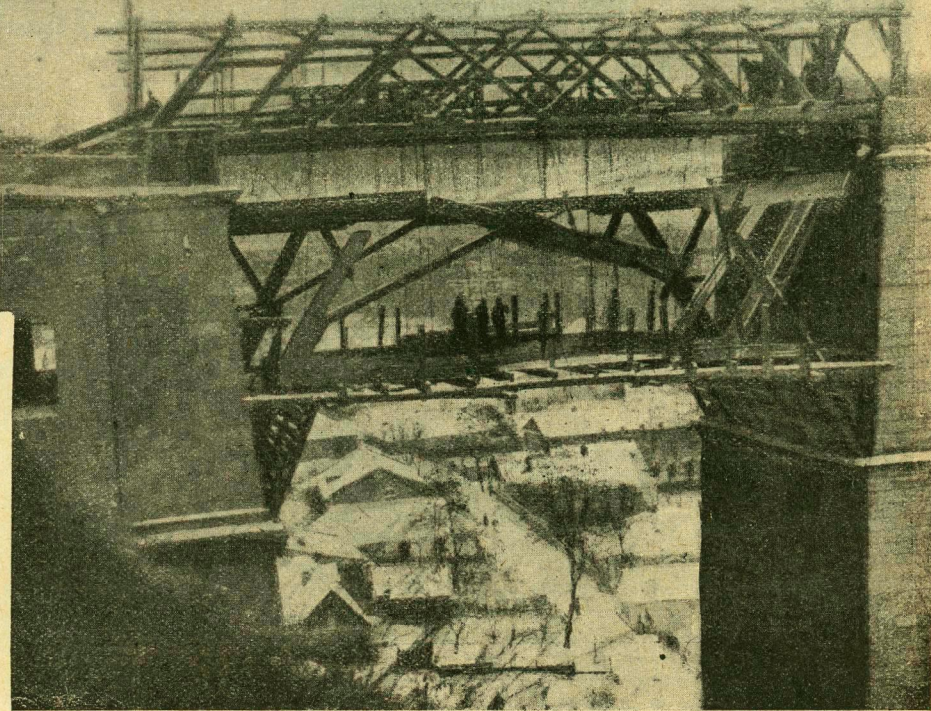

м. Кам'янець-Подільськ. Новий збудований міст.

на ячейку, нагримав і на нас. Перестали ми після цього могоричитись, а через якийсь час чуємо, що того пресідателя змістили та в тюрму посадили писаря з розправи теж.

м. Кам'янець-Подільськ. Новий збудований міст.

і на ячейку, нагримав і на нас. Перестали ми після цього могогоричитись, а через якийсь час чуємо, що того пресідателя змістили та в тюрюгу посадили, писаря з розправи теж.

Прикликали мене на тому тижні у райвон, у милицію, та й питають:—А ну скажи, Мотренку, чи торік ти 45 пудів заплатив?—Я так і вмер—похолонули в мене і руки і ноги—Дійствительно, кажу, що не заплатив. Що ж, ховатися уже ніяк. А мені й кажуть—розкажуй же все, та й по правді. Так оце я й не знаю, чим воно скінчиться...

„Сіпілік“.

Це з податком у мене так обійшлося. А то і ще друге лихо скоїлось,—з Тимошкою. Пішла поголоска по селу, що у моєї найстаршої дочки, що вийшла заміж аж у Конотоп, та об'явився „сіпілік“. Почув про це й Тимошка. Почув от Дениса, що він йому сказав: не ходи тепер, хлопче, до батьків, бо в батька твого „сіпілік“, батько навстоя гніє. І переказують мені хлопці, що Тимошка на вечорницях казав: не піду, каже, більш до батьків, як батько і мати в мене, каже сіпілікі, а гнити я не хочу. Через якийсь час викликають мене у сільраду, та до дохтаря.—Розбирайся, каже він, обдивимось тебе й твою стару. Обдивились—нема ніякого сіпіліку.

Я тоді зустрічаю Тимошку та й кажу: ти б може, синку, зайшов коди до матері? Так він і слухати не хоче. Тоді я йому кажу,—ти б уже, хлопче, може б покинув Дениса? Пішов би в город, записався б куди у касамол чи що? Там же в городі так живуть, а ти ж какой смишльонний... Іди, сину, в город... А він і каже: піду без вас. А поки що зароблю у Дениса добрі чоботи, кожух та сиву смушеву шапку.

Тимошка журиться...

Тай заробив... Почали лупитися ягнята у Дениса. Тимошка й дивиться, що ростуть—ростуть ягнята,—пропада смушок. Дивився, дивився та щось і вирішив. Пішов якось напувати скот тай несе з хліва мертве найменше ягня. Хазяйці й каже:—Тітко, здохло ягня... А вона й каже:—Ну, здохло, так здохло,

По своїй височині цей міст — один з величезних мостів в СРСР.

Пішов я на сходку, та й кажу нашим старшим, ученищим: господа, кажу, ото ж ви як до кого з нас прийдете, так вас гостять і пирогами, і сметною, і всім, усім... Як же б же ви й мені переказали ту молитву, яку знаєте, щоб і мене так зустрічали?... Вони засміялися та й кажуть: Дурний ти, цю молитву може тобі у серці сказати тільки бог.

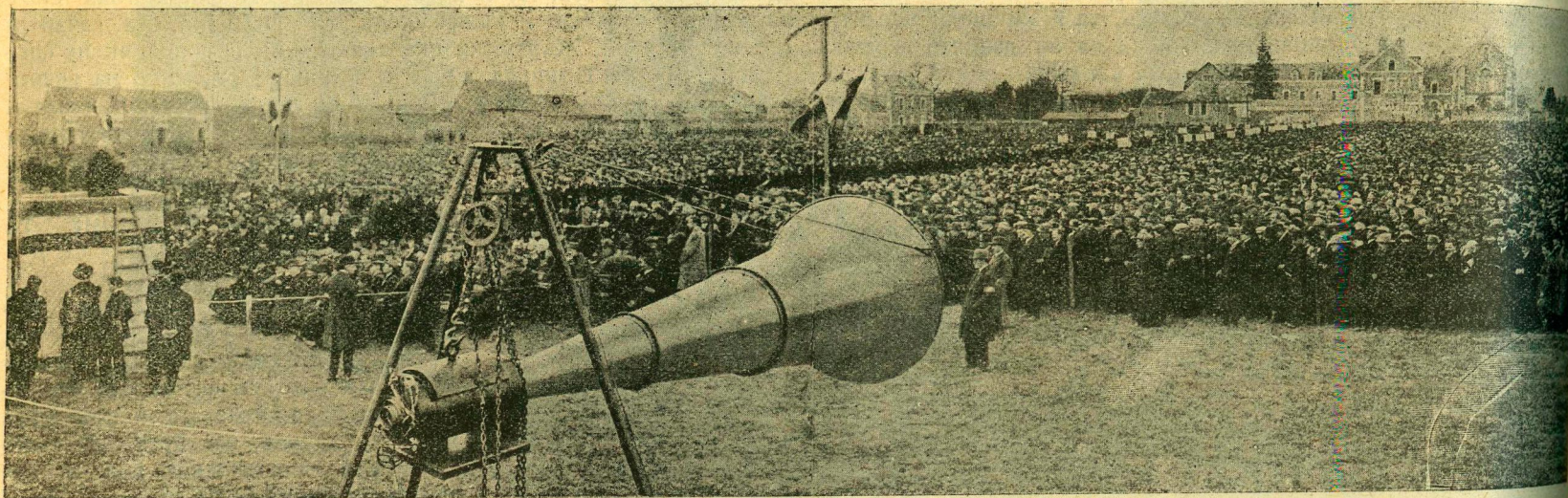
Закипіло в мене серце і кажу їм:—А дайте, я кажу свою молитву... Вони кажуть.—А ну кажи: Подумав я, а тоді й кажу: великомучениче Леніне та Червона арміє, допоможіть же мені ви тепер, щоб Омелько повернув мою лопату, щоб її взяв торік, та й досі не повернув. А тобі, Омельку, я даю червоного півня.

Як вони почули мою молитву—схопилися. Всі закричали на мене, стіл перекинули. Кричать, що мені треба тепер побути на покаянні два тижні. Плюнув я на це діло, та й порішив—піду до секретеря Комнезаму. Як він є демобілізований червоноармієць, то він мені й правду розкаже. Пішов до нього. Він і повів мене у Камінне, в клуб... Повертаюсь відтіля, а інші адвентісти й знають, де я був, та кажуть: ти тепер проклятий. Я їм нічого і не сказав, тільки засміявся...

Ф. Крушина

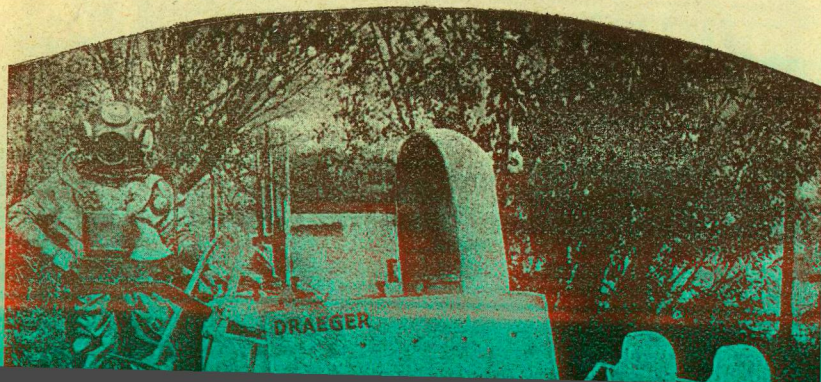
ВСЕСВІТНЯ

Величезний рупор.

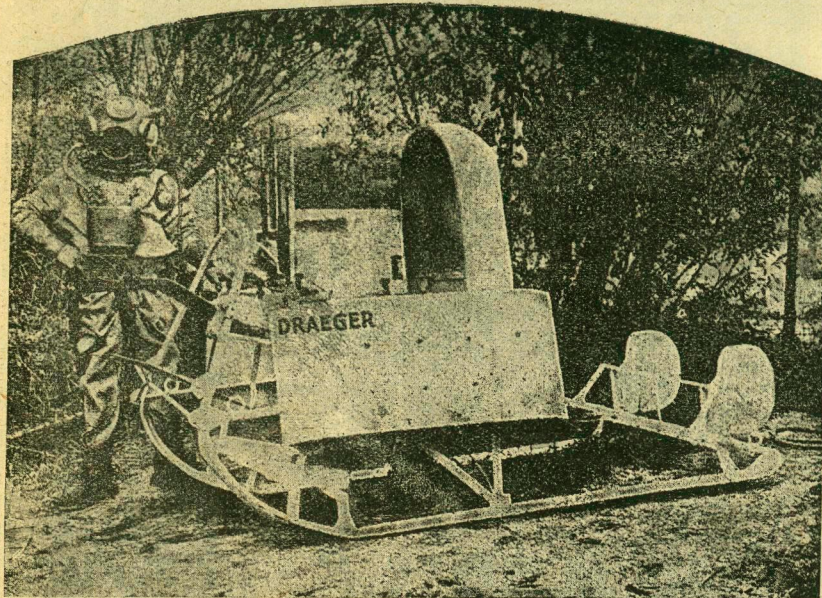
Ліворуч, на трибуні—промовець. На першому плані величезний рупор, що згучняє голос промовця настільки, що його можуть ясно чути 50,000 слухачів.

Водолазні сани.

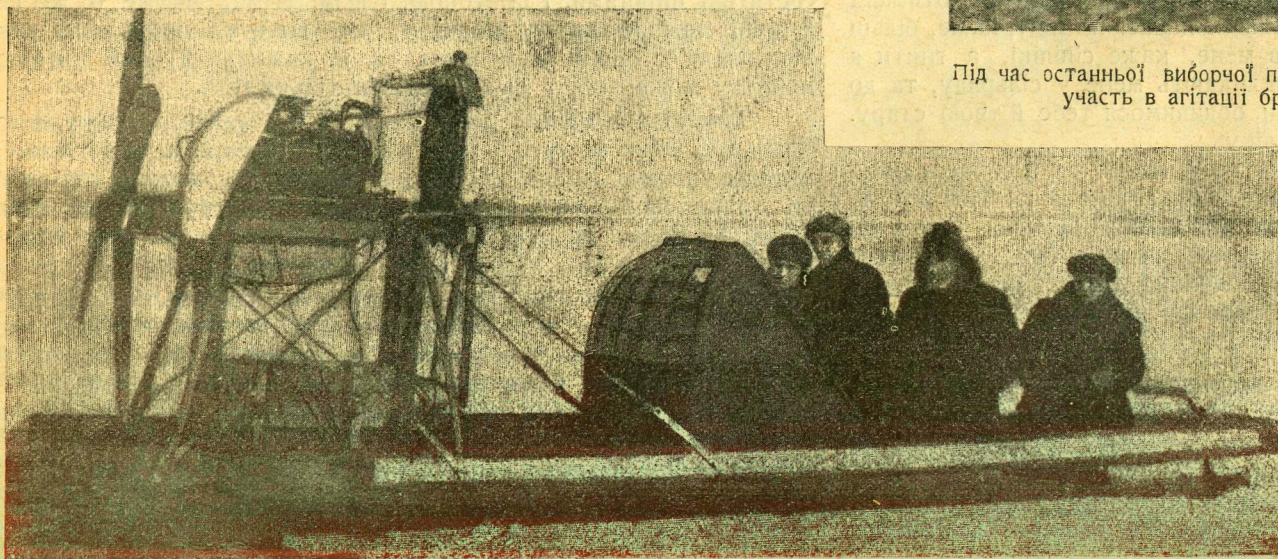

Юний агітатор.

У Франції збудовано водолазні сани невеликого розміру. Водолаз сидючи в них може легко повертати їх під водою по своєму бажанню.

Під час останньої виборчої президентської кампанії активну участь в агітації брала „Молода гвардія“.

Човен — льодолом

70-ть міль в годину, то й більше проходить човен—льодолом по гру бому льодові.

ІЛЮСТРАЦІЯ.

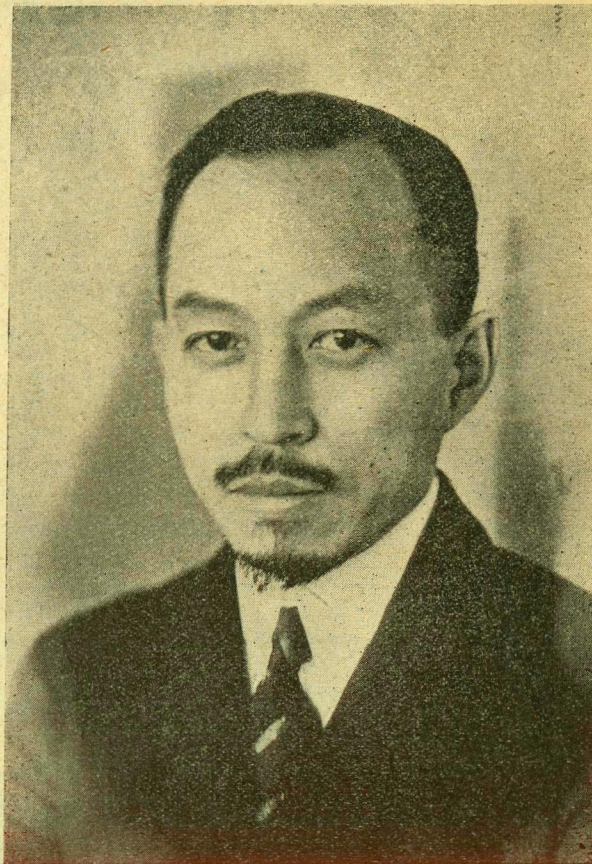

Еберг.

Похорон Еберта.

Зверху — труна з останками Еберта; внизу — президент рейхстагу Лебе промовляє над труною.

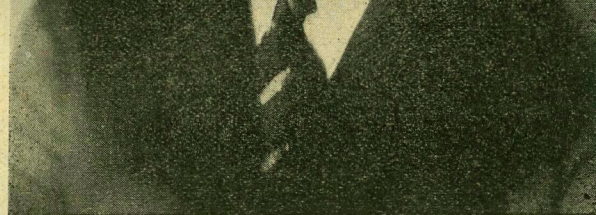
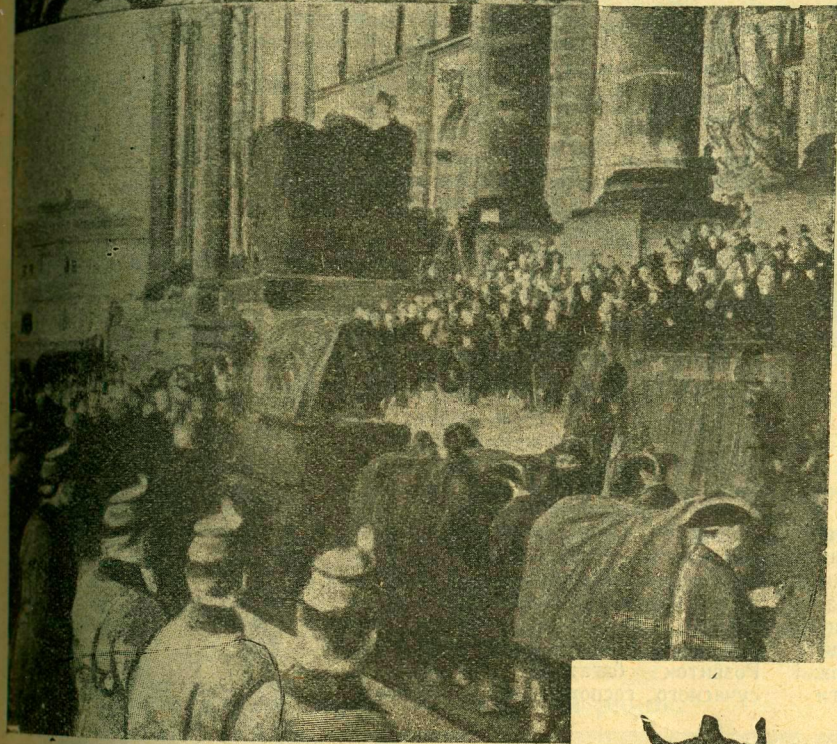
Новий Японський представник в СРСР.

В 1921 р. г. Сато був на посаді ген. консула в Харбіні, потім — першого секретаря посольства в Парижі, а в 1922 р. до призначення його в СРСР, був посланником у Польщі.

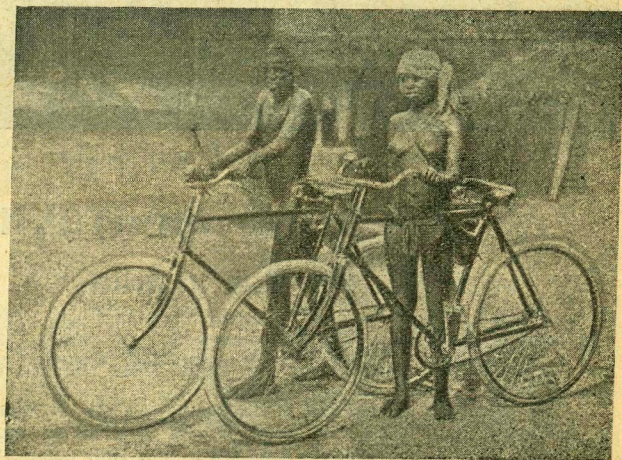
Сучасна Африка.

решети у несе-пре
мовляє над груно

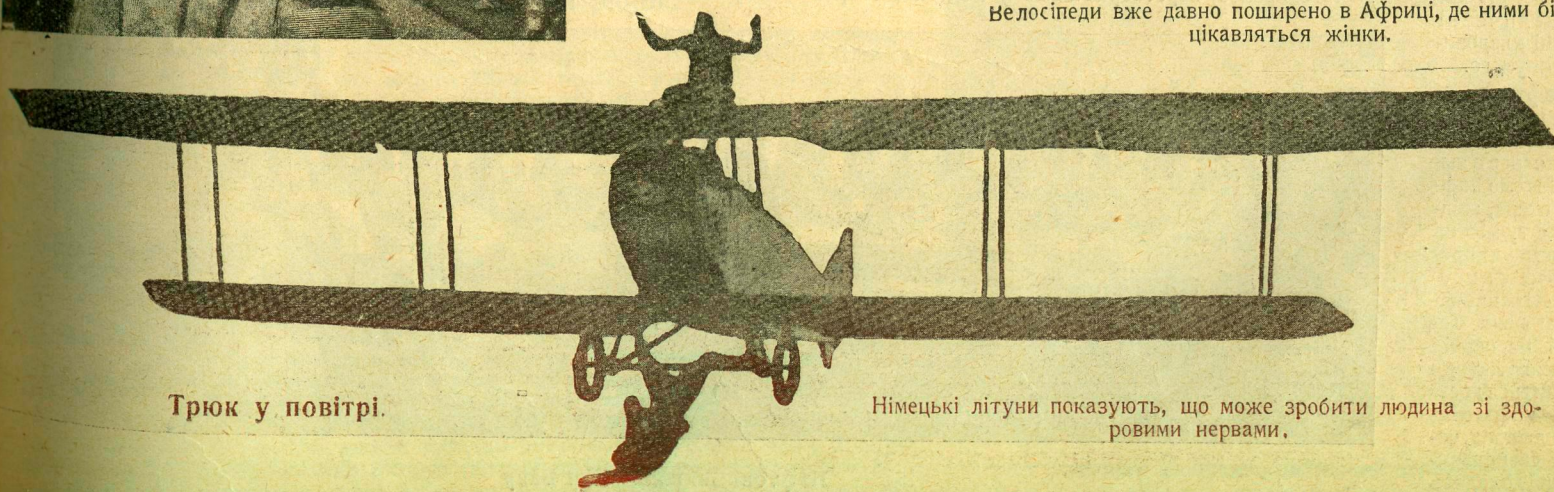

В 1921 р. г. Сато був на посаді ген. консула в Хар-
біні, потім — першого секретаря посольства в Парижі,
а в 1922 р. до призначення його в СРСР, був послан-
ником у Польщі.

Сучасна Африка.

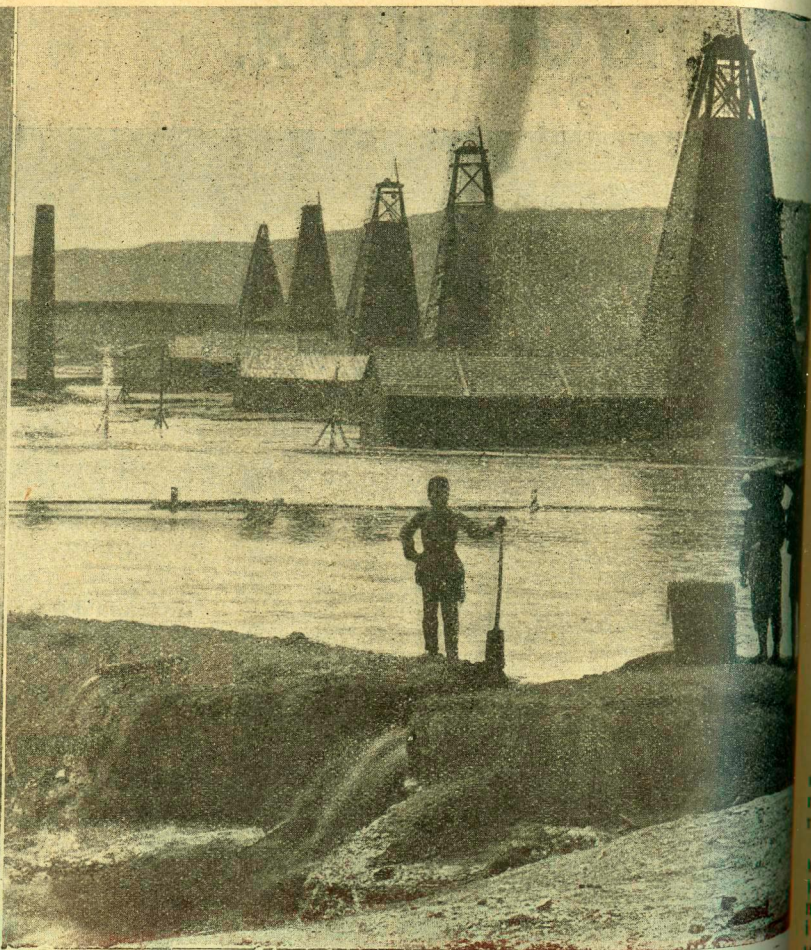
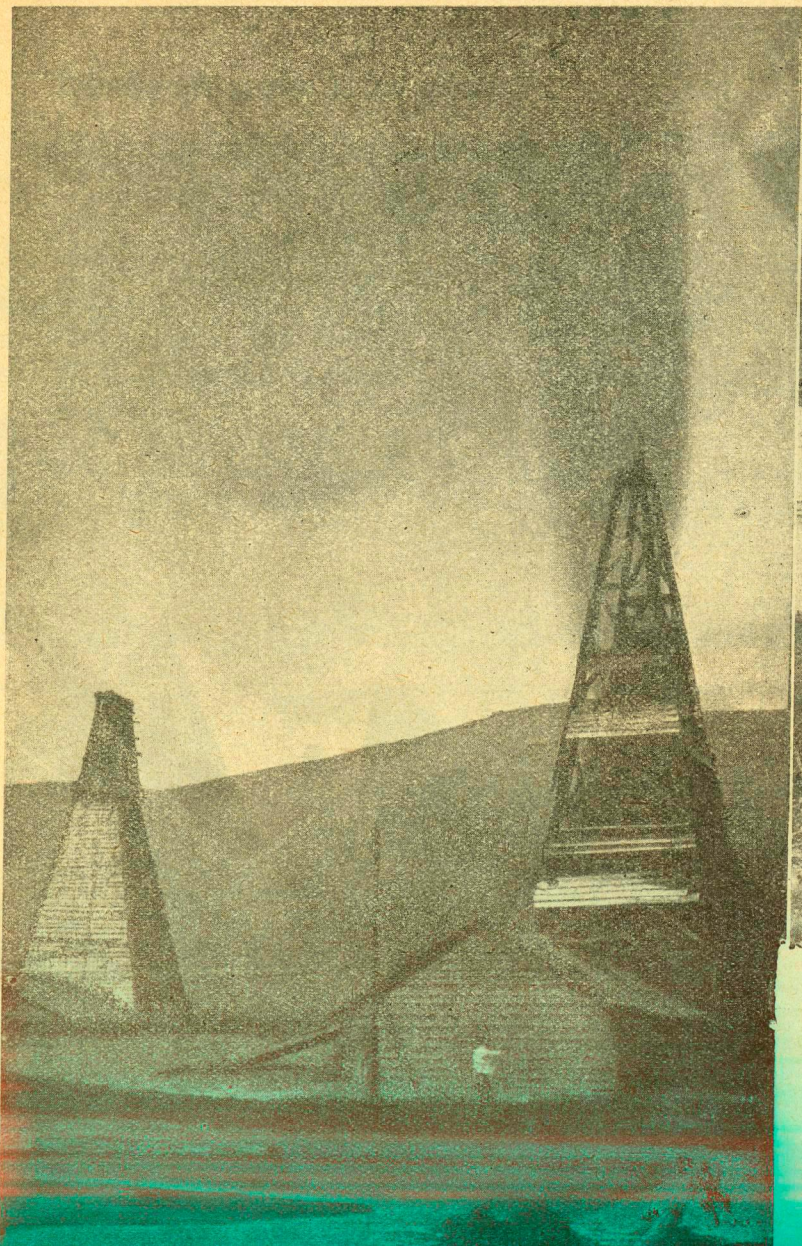

Велосіпеди вже давно поширено в Африці, де ними більш
цікавляться жінки.

Трюк у повітрі.

Німецькі літуни показують, що може зробити людина зі здо-
ровими нервами.

Нафтове озеро.

иногда версты в глубь земли. В міру прориття цієї свердловини в неї спускають залізні труби. Таке свердління продовжується рік, півтора. На цю роботу великих коштів, дуже складних машин, вишок, багато лісу, труб, вальців і т. д. Свердління закінчилось. Нафта під тиском газів, сильним водопитом, високо вгору. Минає рік—два, а іноді й день. Нафта перестає бити, і дістають із свердловин жолонкою (ціліндер з клапаном), до якої прив'язують канат, або її добувають особливими нагнітними помпами. Нафта одстоюється в окремих басейнах. Потім по трубах, що тягнуться на десятки верст (нафтопроводи), нафта йде на перегонні станції. Переганяючи нафту, можна добувати і газ.

„Вишки“ та нафтовий фонтан.

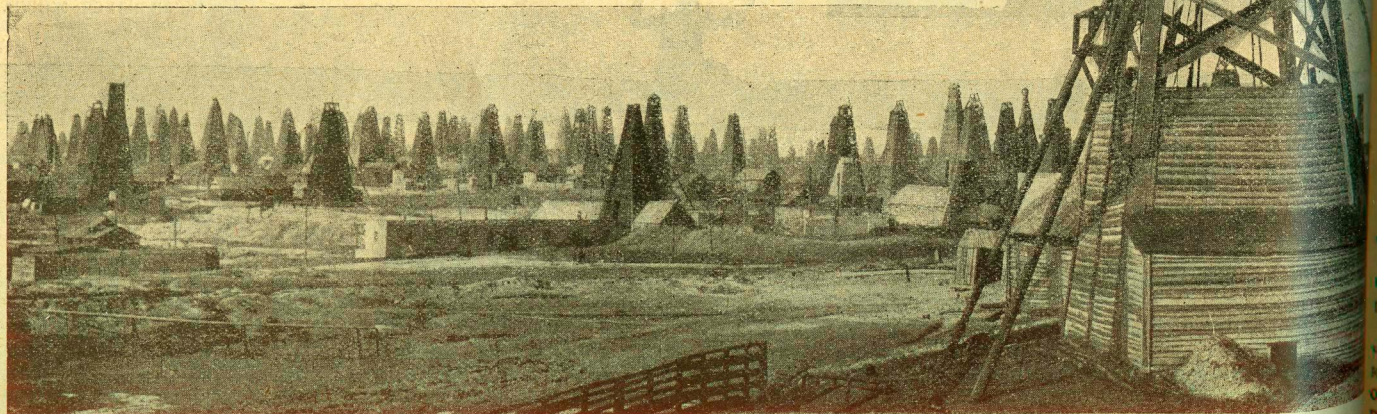
Нафтові фонтани

Здобич нафти.

Нафта відома була вже з давніх давен. Кавказ славився своїми вічними вогнями „божественного“ походження. Тисячі прощан—вогнепоклонників сходилися з різних міст в Баку на поклон. Жерці добре наживалися на народньому неучті.

Сучасна наука, в справі походження нафти, не прийшла ж до одного певного висновку. Нафта, на думку однієї з найсильніших теорій, походить від розкладку трупів морських тварин і риби. При розкладі виділялися різні кислоти, що шляхом довгого процесу перетворювались у Родовище Нафти—це величезні риб'ячі кладовища минулого.

Нафта часто виходить на поверхню землі і збирається в ямках. Маємо нафтові озера, звідки нафту можна черпати найпростішим способом. Але найчастіше вона лежить на певній глибині. Людині доводиться досягати нафтоносних джерел через свердловини, що доходять

Нафтові „вишки“ біля Баку.

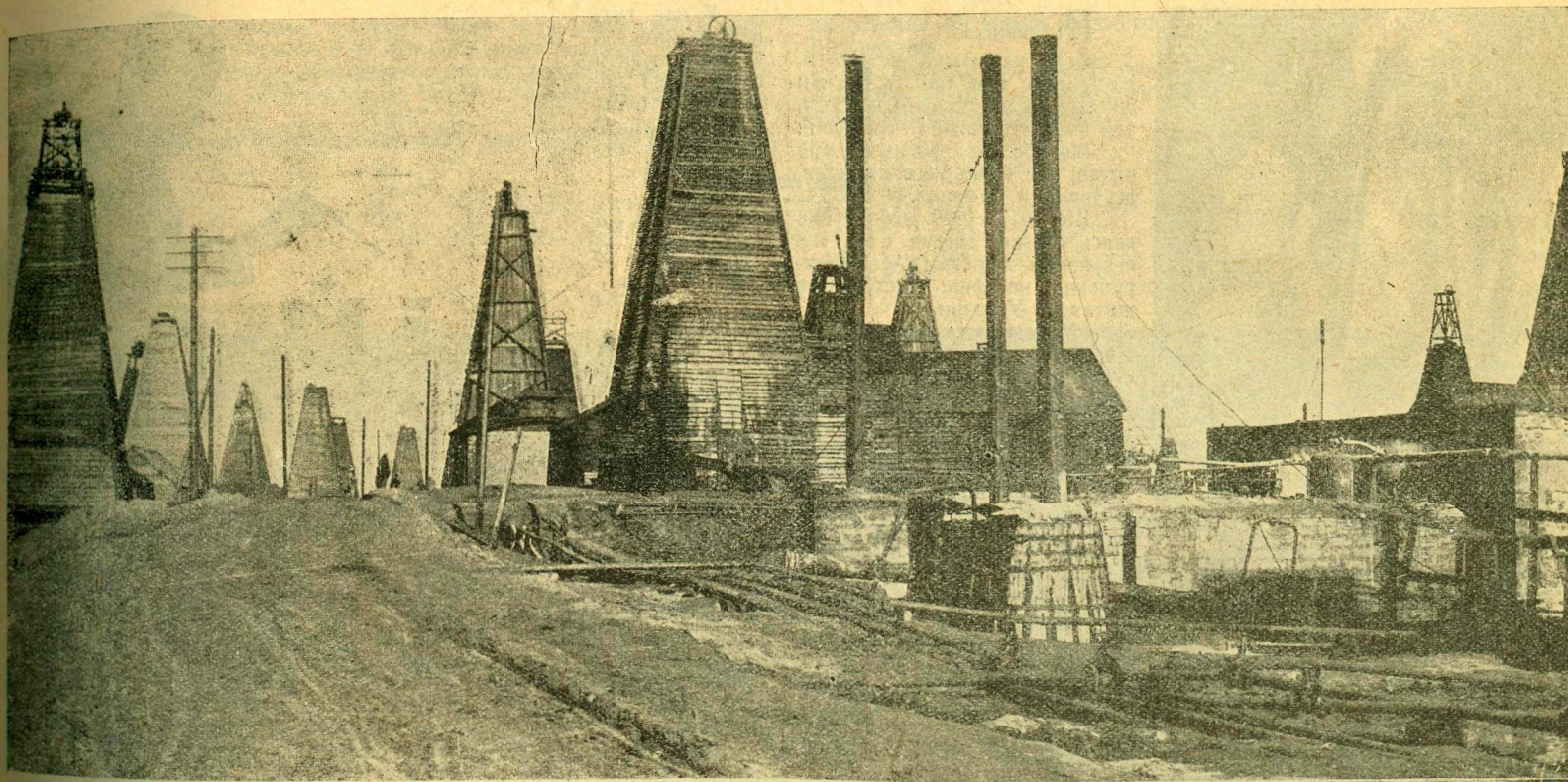
Нафтове озеро.

иноді версти в глиб землі. В міру прориття цієї свердловини в неї спускають залізні труби. Таке свердління продовжується рік, півтора. На цю роботу великих коштів, дуже складних машин, вишок, багато лісу, труб, валиків і т. д. Свердління закінчилось. Нафта під тиском газів, сильним водотиском, високо вгору. Минає рік—два, а іноді й день. Нафта перестає бити, і дістають із свердловин жолонкою (ціліндер з клапаном), до якої прикріплюють канат, або її добувають особливими нагнітними помпами. Нафта одстоюється в окремих басейнах. Потім по трубах, що тягнуться на сотні верстов (нафтопроводи), нафта йде на перегонні заводи. Переганяючи нафту, можна добути до 200 всіляких цінних продуктів. З них—гас, бензин, мазут, змазочні масла й інші. загально-відомі.

Нафта завойовує промислові шляхи.

Починаючи з 50-х років минулого століття нафта набирає великого промислового значіння, що рік-у-рік зростає.

В сучасному світовому господарстві, що має за основу вдосконалену техніку і зріст промисловості, значіння нафти має надзвичайно велике. Нафта успішно конкурує з вугіллям, потроху витісняючи його. Розвиток багатьох галузей сучасного господарства зовсім

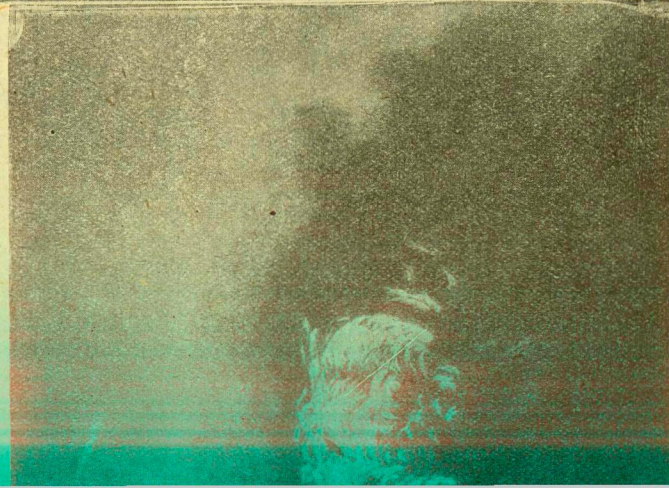

неможливий без нафтових продуктів і нафти. Авіація, автомобільне діло, трактори, двигуни внутрішнього згорання, на чолі яких стоїть відомий двигун „Дизель“, і навіть парові машини — все це вимагає великої кількості бензину і мазуту.

Нафта також дуже поширена на флоті. На військових флотах нафта зовсім витіснила вугілля. Навіть в торговому флоті вже 30% пароплавів працюють на нафті, бо нафта дає більш тепла, менш важить і менш займає місця, ніж вугілля. Сучасні вимоги економіки й техніки примушують широко вживати нафту. Через це добуття і вживання нафти росте велетенськими кроками. Так, 1865-го року нафти було добыто на всій землі всього 21 міл. пудів. Вже 1913-го року добуття нафти досяга 3-х млрд. пудів, а 1922-го — 7 1/4 млрд. Крутий перехід від 3-х млрд. пудів 1913-го року до 7 1/4 млрд. 1923-го року пояснюється імперіалістичною війною. Автомобілі, грузовики, „танки“, аероплани забирали цілими цистернами нафту. Війна 14-го — 18-го року яскраво виявила, яке величезне значіння мають технічні удосконалення, добре розвинена й організована промисловість. Тут боролися дві техніки. Зокрема, боролися нафта й вугілля. Союзники мали невичерпані запаси нафти. В Німеччині її було мало. Союзники перемогли. Перемога Союзників над Німеччиною — це перемога грузовика над паровиком“.

Боротьба за нафту.

Боротьба за джерела нафти набрала гострого політичного характеру. Дві могутні капіталістичні організації спечаються одна з одною за першенство на світовому ринку, щоб

неможливий без нафтих продуктів і нафти. Авіація, автомобільне діло, трактори, двигуни внутрішнього згорання, на чолі яких стоїть відомий двигун „Дизель“, і навіть парові машини — все це вимагає великої кількості бензину і мазуту.

Нафта також дуже поширена на флоті. На військових флотах нафта зовсім витіснила вугілля. Навіть в торгівельній флоті вже 30% пароплавів працюють на нафті, бо нафта дає більш тепла, менш важить і менш займає місця, ніж вугілля. Сучасні вимоги економіки й техніки примушують широко вживати нафту. Через це добування нафти росте велетенськими кроками. Так, 1865-го року нафти було добуто всього 21 міл. пудів. Уже 1913-го року добування нафти досягає 3-х млрд. пудів, а 1922-го — 7¼ млрд. Крутий перехід від 3-х млрд. пудів 1913-го року до 7¼ млрд. пудів 1922-го року пояснюється імперіалістичною війною. Автомобілі, грузовики, „танки“, літаки забирали цілими цистернами нафту. Війна 14-го — 18-го року яскраво виявила, яке величезне значіння мають технічні удосконалення, добре розвинена й організована промисловість. Тут боролися дві техніки. Зокрема, боролися нафта й вугілля. Союзники мали невичерпувані запаси нафти. В Німеччині її було мало. Союзники перемогли. Перемога Союзників над Німеччиною — це перемога грузовика над паровиком.

Боротьба за нафту.

Боротьба за джерела нафти набрала гострого політичного характеру. Дві могутні капіталістичні організації сперечаються одна з одною за першенство на світовому ринку, щоб володіти нафтою і її джерелами. Це американська компанія „Стандарт“, заснована відомим мільярдером і хижаком Джоном Рокфелером, з одного боку, і організація „Шелль-Рояль Детч“, на чолі з капіталістами Англії за діяльною підтримкою британського уряду, з другого боку. Боротьба між компаніями „Стандарт“ і „Шелль-Рояль-Детч“ — це боротьба між англійським і американським імперіалізмом.

Англія, маючи величезні поклади вугілля і багато важливих вугляних станцій на всіх океанах світу, довгий час була справжнім володарем морів. Війна 14-го року скінчилась поразкою її найголовнішого супротивника на морях — Німеччини. Але ця війна дала ще дужчого супротивника — Північно-Американські Сполучені Штати.

Англія нині експлуатує нафтові джерела Ост-Індії, Персії, Месопотамії, Румунії, Аргентині і почасті Мексикі. Така гарячкова діяльність Джон-Білля, звичайно, не могла подобатись янкі. Величезне користування нафтою в Сполучених Штатах, до 5 млрд. пудів щороку, швидко вичерпає її запаси. Ще 15-20 років — і в Північних Американських Сполучених Штатах нафти не буде. Загрозна примара примушує звернути на це увагу уряду Штатів. Видається вже особливі закони про нафту. Вони ніби видають нафтову промисловість держави під контроль морського відомства. „Стандарт“ береться за нові шукання. Він шукає, забронювавшись долларом, не знаючи перешкод, пролазить скрізь, де тільки пахне нафтою. Бере концесію в Мексиці, Центральній і Південній Америці, Новій Азії, Муссулі, Північній Персії і в інших місцях.

Наша нафта й міжнародний ринок.

Наша нафта стоїть на досить видатному місці в світовому нафтовому господарстві. Ми треті по добуттю нафти після Північних Американських Сполучених Штатів і Мексики. 1922—23 операційного року добуто 320 міл. пудів нафти, 1923—24 року — понад 400 міл. пудів. Центр нашої нафтової промисловості — Кавказ. Але на величезній території Союзу чимало є місць, де можна знайти нафту: Сибір, Сахалін й инш. Нафтові запаси не вичерпувані. Їх вистачить на багато років. Баку і Грозний для імперіалістів всіх країн — дуже ласий шматок. Меншовицька авантюра в Грузії — це одна з багатьох спроб захопити пожадливими руками величезні скарби. Ця спроба, як і подібні до неї, розбилася об залізну могутність Союзу.

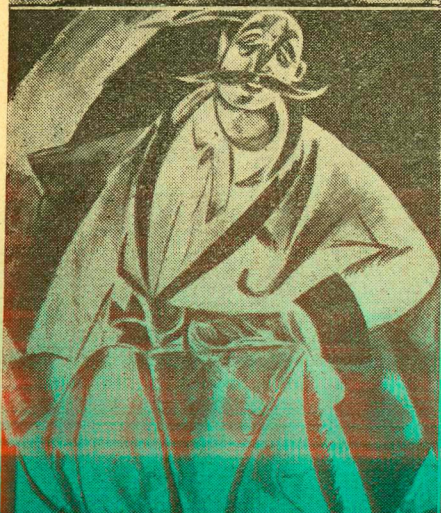
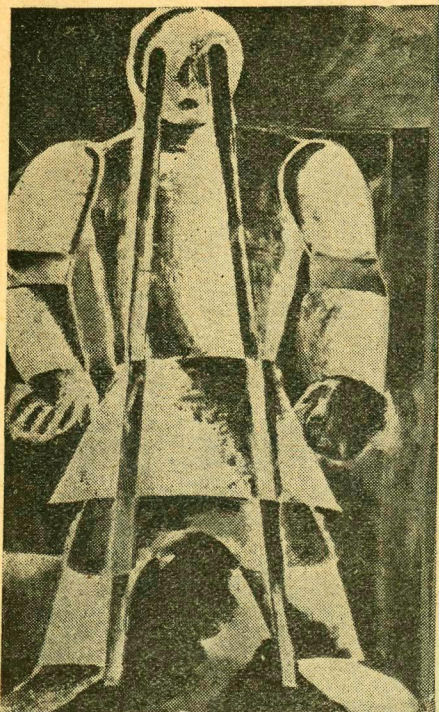
Франція, маючи найбільший у світі повітряний флот, дуже потребує продуктів нафти. Її капітали захоплюють галичанську нафту. Цього мало. Вона поспішає визнати СРСР з надією, під тим чи иншим виглядом, скористуватися кавказькими джерелами. Японія — другий великий хижак, що в незгоді з Північними Американськими Сполученими Штатами з-за владарства над великим океаном, — теж забалакала з нами приемним голоском. Її приваблює сахалінська нафта.

Перспективи нашої нафтової промисловості дуже широкі. Величезні запаси, величезний внутрішній ринок, близькість ринків європейських, Середземного моря, Близького Сходу, Індії, і здешевлення продукції в зв'язку з електрифікацією нафтових районів — все це каже за те, що наша нафта широким потоком залле ринки, поб'є конкурентів і стане на одно з першорядних місць в світовій нафтовій промисловості.

М. П'ятигорський

Селище „Вішєк“. Палаючий фонтан.

Петрицький!
Його не можна не знати. І всі, хто хоч на отстілечки цікавиться мистецьким життям, той знає хто такий Петрицький. Він або чув про нього, або читав, або бачив його костюми, декорації й малюнки.

Ще 1917—1919 років буйно якось засяяв, загравав своїми яскравими фарбами А. Г. Петрицький на фоні мистецького життя на Україні.

Молодий театр, „Шевченківський театр“, „Українська опера“, балет Мордкина (Москва) і т. д., і т. и.

Ще й досі по мистецьких журналах час-од-часу з'являються репродукції з творів Петрицького, як зразок найоригінальнішого й тонкого майстерства.

Прекрасний майстер, тонкий знавець Укр. історичного матеріалу, Петрицький надзвичайно оригінально й своєрідно відбиває той матеріал в своїй художній уяві, даючи шедеври образотворчого мистецтва...

У нас тут, на Україні, якось ніхто не мислить серйозної постановки будь-якої української п'єси без Петрицького...

Ставили „Лісову пісню“, і всі в один голос:

— Як би Петрицький!

Захожувались біля „Тараса Бульби“ і знову:

— Як би Петрицький!

І коли виникла думка поставити в Держдрамі „Вія“, найголовнішою умовою було:

— Декорації й костюми Петрицького!

І от ми їх маємо.

Як вирішує Петрицький форму театрального костюму у „Вію“ у „Вію“, що його поставила Держдрама ім. Франка.

„Вію“ у франківців відрізнятиметься від Гоголевого „Віа“... Романтизм і фантастика Гоголевого „Віа“ розбивається об фантастику Остапа Вишні, що наблизив „Віа“ до сучасності, пересипав його „фантастикою“ наповсюдності, з „Марсіанами“ з одного боку і „Новою Баварією“ й „Базаром“ з другого... Коли Гоголь базував свого знаменитого „Віа“ на людських забобонах, на вірі людській у відьом та чортів у п'єсі, Вишня, залишаючи тих чортів у п'єсі, з'являючи їх не забобонами а... надмірною дозою звичайнісімих горілки...

„Допився до чортів!— від того й „фантастика“...

Через те й Петрицький, вирішуючи форму костюмів— підходить до них реально...

Крім того художник дав у кожному малюнку костюму тільки „костюм“, а й образ дієвої особи у „Вію“...

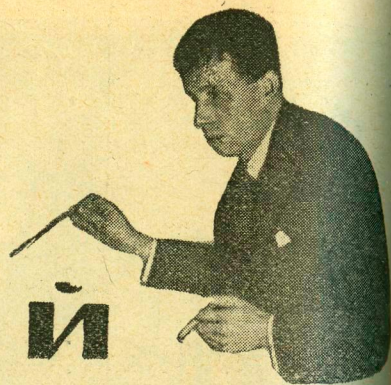
От вам „Марсіянець“. Петрицький підходить до нього, до матеріалізованої істоти з електричними проводами, наповнює атмосферу на Марсі, ні про мешканців на ній...

От вам „Смерть“... В народі „смерть“ канонізовано у вигляді білого кістяка й жалоби. Петрицький і дає „Смерть“ „графію“, „чорне з білим“. Форма спрощена до максимуму виразності.

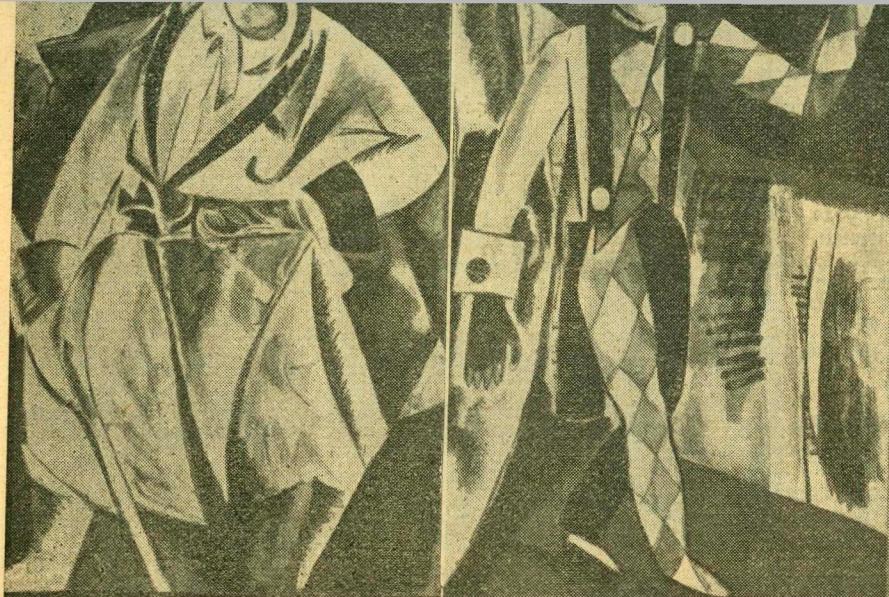
„Бурсак“, „Хорунжий“, „Міщанка“—реальні а не театральні вбрані костюми...

Характерно для Петрицького ще й те, що він у своїй творчості насамперед живописець... Він у своїх малюнках дає тільки форму матеріалу, але надає їм живописної властивості.

За часи формальних шукань, що захопили були всіх художників формою, і матеріалом, Петрицький писав „безформальні“ малюнки...

Художник Петрицький.

...дописав до чортів: від того й „фантастика“...
Через те й Петрицький, вирішуючи форму костюмів...

Крім того художник дав у кожному малюнку костюм тільки „костюм“, а й образ дієвої особи у „Вій“...

От вам „Марсіянець“. Петрицький підходить до нього матеріалізованої істоти з електричними проводами, наповняє радієм... Обличчя нема, бо нема в науці нічого певного атмосфери і а Марсі, ні про мешканців на ній...

От вам „Смерть“... В народі „смерть“ канонізовано у білого кістяка й жалоби. Петрицький і дає „Смерть“ „графічне“, „чорне з білим“. Форма спрощена до максимуму виразності „Бурсак“, „Хорунжий“, „Міщанка“ — реальні а не театральні костюми...

Характерно для Петрицького ще й те, що він у своїй творчості насамперед живописець... Він у своїх малюнках дає тільки форму матеріалу, але надає їм живописної властивості.

За часи формальних шукань, що захопили були художників формою, і матеріалом, Петрицький писав „безпримесні“ малюнки: форма, обсяг, світло, колір... Але потім він повернувся до вивчення природи, до реалізму.

Захоплюватися конструкцією за для „конструктивізму“ єстетизму нової формації, художник залишив. Конструктивізм організм є в кожній речі: кістяк у тілі, стілець має чотири ноги, на яких він стоїть, спинку, на яку спирається тіло, що сидить на стільці й т. п. Машина має конструкцію організм, а „конструктивізм“, як і живопис, — як самостійна форма, той же естетизм, нікому не потрібний, як і „голова“ на папері для папері для го мила...

Малюнок собою є речі само конструкція, але коли нема орнаментальних випадкових тичних форм. В реальності все доцільно, логічно. — Через що Петрицький після спроби предметових малюнків — перейшов до реалістичного малюнку, до сталого малюнка, до матеріального, де може без „матеріалу“ бачити — організм, ми, матеріальна людська думка, ідея, що дає

Зверху — Вій; нижче — хорунжий, поруч-кумедник; внизу — міщанки, Хома Брут, марсіяни.

виявити й пізнати матеріальну природу. Через те в костюмах до „Вія“ мальовничий, живписний прийом приваблює, за кошт костюма, як такого. А мальовничий прийом у Петрицького справді незвичайний... Така в ній сила фарб, така їхня композиція, що просто очей од їх одірвати не можна.

Наші технічні можливості не дають змоги дати малюнків у фарбах—

ми подаємо їх, тільки як звичайні фотографії, а це не дає повного про їх уявлення.

Це тільки невеличка частина тої колосальної роботи, яку проробив художник до „Вія“, давши цілу низку блискучих ескізів до костюмів і декоративного оформлення.

П. М.

„Березіль“

Зверху ліворуч та посередині—окремі сцени з п'єси „За двома зайцями“. Решта—сцени з п'єси „Секретар профспілки“.

Мистецьке об'єднання „Березіль“ за три роки свого існування, дало цілу низку постановок які по своїй мистецькій вартості і змістові творять цілу епоху в українському театрові і є одночасно цінним вкладом в завоювання радянської культури. М. О. „Березиль“ ламаючи традиційні форми старого буржуазного театру, вишукує одночасно нові, вкладаючи в них і новий зміст. В роботі своїй „Березиль“ базуючись на підвалинах марксизму-ленінізму бореться за здійснення ідей соціалізму, а зокрема за комуністичну культуру. Всі теперішні постановки „Березіля“ лише є доказом того: „Жовтень“ в 1922 р.—„Рур“, „Газ“, „Джиммі Хіггінз“, „Нові йдуть“, в 1913 р.—„Машиноборці“, „Людина Маса“, „Макбет“, „Проти газа“, „Пошились у дурні“, „Секретар профспілки“. 1924 р. „За двома зайцями“. В 1925 р.— поза чисто театральною роботою, уділяв „Березиль“ немало уваги постановці культ-роботи в робітничих клубах і хатах-читальнях. Всею роботою „Березіля“ керує головний режисер Лесь Курбас при допомозі режистабу, в склад якого входять режисери Лопатинський Ф., Василько-Міляй, Телко і другі, а також художник В. Г. Меллер і композитор А. Буцький. Актор-

ський колектив „Березіля“ кількістю до 60 чоловік дуже часто з самопожертвою працює постійно над постановками, які звичайно довго підготовляються, то над самовдосконаленням і тренівкою. Політгурток виховує „Березильців“ на свідомих громадян і грамотних культурників. Тісний контакт з партією і владою (7 членів правління „Березіля“ відповідальні робітники партії і влади) є запорукою того, що робота „Березіля“ найшла собі призначення серед широких робітничих і селянських мас. Крім постійних вистав у Києві, в театрі ім. Леніна (б. Соловцова) „Березиль“ виїздив 1923 і 1924 р. р. на гастролі в Харків, Полтаву, а зокрема по всіх важніших містах і містечках Правобережжя. В Одесі відкрив „Березиль“ в 1924 р. постійну майстерню. „Березиль“ виступить на паризькій міжнародній мистецькій виставці, куда вже вислано макети, фото-знімки, ескізи і ин. На гастролі в б. році „Березиль“ не їде, бо ціле літо посвятить підготовці репертуару для будучого сезону.

М. Дауків.